

Reinder Homan. Etsen. Met een inleiding van Jan Jaap Heij. Van Soeren & Co., Amsterdam. 1984. 199 p. f 79,—.

Reinder Homan (35) behoort tot een nieuwe generatie kunstenaars die door middel van de etstechniek uitdrukking geven aan hun liefde en bewondering voor de natuur om hen heen. Homan weet door een grote beheersing van alle technische mogelijkheden en een fijn gevoel voor licht-donker effecten een boeiend eindprodukt te vervaardigen. Een ets van Homan zal niet gauw vervelen, er ligt een hele wereld in besloten. Er gaat ook een lang proces aan vooraf: verscheidene malen bijteken en weer dompelen in het zuur, waardoor Homan een grote variatie in de uitdrukking van de lijnen verkrijgt. Bovendien weet hij met het aanbrengen van grijsteinten een bijzondere sfeer te scheppen. Over de toegepaste technieken vertelt Jan Jaap Heij, directeur van het Drents Museum in Assen dat een vrij uitgebreide collectie van Homans etswerk bezit, in een korte inleiding. De persoon Homan komt daar echter weinig uit te voorschijn. Wel benadrukt Heij de grote variatie die het etswerk van Homan vertoont. Dit komt omdat de etser blijft zoeken en experimenteren, waardoor de afdruk van de laatste staat weleens te zwart wordt.

Het boek bevat reproducties van ongeveer

honderd etsen, merendeels op ware grootte. De uitgever komt lof toe voor de perfecte verzorging van dit kunstboek. Homan heeft reeds vrij veel bekendheid onder liefhebbers van de etskunst. Dit boek zal er toe kunnen bijdragen dat degenen die niet geregeld naar galeries gaan, zijn werk ontdekken en gaan waarderen. Onder hen zullen zeker veel natuurliefhebbers zijn. Homan ontleent zijn motieven uit de omgeving van zijn woonplaats, het veengebied in oostelijk Friesland en Drenthe. Volgens inleider Heij: "In dit door houtwallen omzoomde weide- en akkerland, doorsneden door beekjes en diepjes en hier en daar onderbroken door stukken bos, voelt hij zich het meeste thuis, omdat het landschap er nog relatief veel van zijn vroegere karakter heeft behouden en nog niet volledig door ruilverkaveling en moderne landbouwmethodes tot een eentonig, gelijkvormig geheel is vervormd." Behalve voor het landschap heeft Homan ook oog voor de schoonheid van het kleine, de berm, een plant, een tak, waarin we hem als een goed waarnemer herkennen.

V. de Meester - Manger Cats

Piet Bakker en Evert Boeve. **Stinzenplanten.** Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, 's Graveland. Uitgeverij Terra, Zutphen. 1985. 168 p. Leden NM f 39,90, in de boekhandel f 49,50.

Piet Bakker en Evert Boeve hebben twee vliegen in één klap geslagen. Er was tot nu toe weinig bekend van de stinzenflora in de Vechtstreek en er bestond nog geen boek met kleurenfoto's van onze stinzenplanten. In

beide lacunes is nu royaal voorzien. Eerst de foto's. Ik heb er bijzonder van genoten. Er zijn juweeltjes bij, en er is maar een heel enkele onder die mij iets minder aanspreekt. Het is een grote aanwinst dat wij thans over

zo'n fraaie serie foto's van de stinzenplanten kunnen beschikken.

Eigenlijk mocht verwacht worden dat stinzenplanten behalve op de plaatsen waar zij hun naam aan ontleen, ook te vinden zouden zijn langs de 'zegepralende Vecht'. Tot nu toe was daar echter nagenoeg niets van bekend. Het onderzoek van Bakker heeft veel opgeleverd. Ruim 100 blz. van het boek zijn gewijd aan de bespreking van de stinzenplanten van de Vechtstreek en de Westkant van het Gooi. Alle soorten komen uitvoerig aan de orde en op kaartjes wordt de verspreiding aangegeven. Er zijn zelfs geheel nieuwe soorten aan het licht gekomen. Verschillende buitenplaatsen, oude boerderijen en tuinen werden minstens driemaal bezocht, in totaal 133 locaties, te vinden op een overzichtskaart. Misschien had hier (pag. 63) een symbooltje kunnen aangeven welke terreinen mogelijk vrij toegankelijk zijn.

De achterstand in kennis aangaande de stinzenflora in de Vechtstreek is thans geheel ingehaald. Bakker heeft zich niet willen beperken tot een bespreking van de stinzenplanten van zijn studiegebied, maar hij heeft het hele onderwerp stinzenplanten aan een samenvattende beschouwing onderworpen, waardoor de titel van het boek volledig is gerechtvaardigd.

Alle aspecten van deze boeiende planten

Evert Boeve

worden in de hoofdstukken zeer helder behandeld. Vooral ook het hoofdstuk "Stinzenplanten: planten van kasteelparken en oude buitens" vind ik erg duidelijk; had dit hoofdstuk misschien nog beter kunnen staan vóór het gedeelte over de Vechtstreek? Het verschil tussen de categorieën stinzenplanten is duidelijk uiteengezet. Dat de term "lokale" stinzenplant, wordt vervangen door "regionale" stinzenplant, lijkt mij een winst-

punt. Zo langzamerhand is er toch wel een grote overeenstemming in opvatting ontstaan tussen de floristen die zich met deze planten hebben beziggehouden. Misschien kan er over de status van het Mosbloempje (pag. 28) met de auteur van mening worden verschild. Waardevol is het slothoofdstuk over het beheer van stinzenmilieus.

Een enkele opmerking nog tot slot om te laten zien met hoeveel belangstelling ik het boek van a tot z heb gelezen. Op een enkele plaats wringt de tekst enigszins, bv. op pag. 130, waar zonder enige overgang wordt gesproken over "deze salomonszegel". De legende bij de kaartjes op pag. 29 en 30 had iets duidelijker gekund: "sinds 1950" kan voor sommige lezers aanleiding geven tot misverstand. Drukfouten heb ik nauwelijks gezien; op pag. 35 is "macrophylla" verminkt, evenals "ranunculoides" op pag. 166. In de lijst van voetnoten op pag. 160 is Ten Klooster gereduceerd tot Ten Koster. Verder moest mij wel opvallen dat bij de bronvermelding "Stinzeplanten yn Fryslân (1972)" niet is opgenomen; het wordt overigens wel diverse malen in de tekst genoemd. De voortreffelijke verzorging geeft het boek een voornaam aanzien, hetgeen geheel past bij de inhoud.

Eindconclusie: een "boppeslach"!

D. T. E. van der Ploeg

Vragen en mededelingen

Open dagen Hortus Botanicus der Vrije Universiteit

Wegens het grote succes van de voorgaande jaren, bestaat wederom de mogelijkheid om de botanische tuin van de Vrije Universiteit extra te bezoeken op elke laatste zaterdag van de maanden juni, juli, augustus en september.

Vanaf eind juni zijn duizenden wilde orchideeën in heemtuinen en kassen te bewonderen, terwijl vanaf juli onder andere een bijzonder grote en veelkleurige collectie cactussen en vetplanten te bezichtigen is. Daarnaast vormen zo'n 150-200 verschillende soorten en hybriden winterharde varens een bezienswaardigheid evenals de vele inte-

ressante rotsplanten, te vinden in de rotstuin en het speciaal voor dit doel ingerichte alpenplantenkasje. Ook behoort de veelzijdige verzameling vleesetende planten tot de bezienswaardigheden. Heemtuinen en kassen (inclusief de tropische) zijn vrij te betreden. Op 28 september zal de vereniging Lacerta aanwezig zijn met een interessante verscheidenheid aan reptielen en amfibieën en ook enige kwekers van bijzondere vaste planten. De open dagen worden gehouden op de zaterdagen 27 juli, 31 augustus en 28 september, van 10.00 tot 16.30 uur. Adres: Van der Boeschorstraat 8, Amsterdam - Buitenveldert.

In het volgende nummer

De Spuimond, een nationaal natuurgebied.
De Korendijkse Slikken
De Beninger Slikken

Rogge-akkeronkruiden in Drente

De zaadbank en vegetatie van grasland

Beheer van hooggelegen zandgronden vroeger en nu.

foto J. W. M. Kuijpers

Inhoudsopgave

Het ecosysteem van de Nederlandse grote rivieren. On the ecosystems of two large Dutch rivers. H. Smit 162

De Spuimond, een nationaal natuurgebied II. The Spui-area, a national nature reserve.

De Korendijkse Slikken. G. L. Ouweneel 168

De Beninger Slikken. J. W. M. Kuijpers 171

Het Westerholt VI. De zaadvoorraad in relatie tot de samenstelling van de graslandvegetatie. The relation between seedbank and established plants in grassland. O. H. Brandsma & J. P. Bakker 176

Het beheer van de hooggelegen pleistocene zandgronden, vroeger en nu. The management of the pleistocene sandy soils in the Netherlands nowadays and in the past. L. H. T. Dederen, G. H. P. Arts & S. E. van Wieren 181

Roggeakkeronkruiden in Drente tussen 1940 en 1980. Weed vegetation of rye fields in Drente, between 1940 and 1980. E. B. Oosterveld 186

Boekbespreking 191

Vragen en mededelingen 192